

Observatoriul este de două ori în
septimana, miercuri si sambata.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 anu întreg 7 fl.,
pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa
cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu
cu post'a în laintrulu monarhiei
pe 1 anu întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl.
— In strainatate pe 1 anu 10 fl.
său 22 franci, pe 6 luni 5 fl. său
11 franci; — numeri singuratici se
dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Orice inserate,
se platescu pe serie său linia, cu
litere mercurie garmondu, la prim'a
publicare câte 7 cr., la adou'a si a
trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea
30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in
modulu celu mai usuru prin assem-
natiunile postei statului, adrese de
a dreptulu la Redactiunea Diariulu
Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 17.

Sibiu, 25/9 Martiu 1878.

Anulu I.

§§-ii 300 si 302 din Codicele austriacu si Transilvanu.

S'a observatu că de unu anu in coce, că processele de pressa in Transilvani'a se inmultiescu într'o proportiune relativa, care nu se pôte compară de locu cu processele de pressa de ace'a-si natura intentate in Ungari'a. Processele de pressa adeca se potu impartii in doue categorii; unele adeca de natura privata intentate mai vertosu pentru vete-mare de onore, altele erasi, processe intentate ex officio de către autoritățile publice si anume de către procurorii statului. In cele mai multe processe oficiali procurorii se provoca la §§-ii 300 si 302 din Codicele criminalu; une ori si la §. 65 care in unele privintie este si mai teribile.

Amu crediutu a fi de lipsa că se reflectamu si pe publiculu nostru la susu-citatii §§-i, atātu spre a se sci conformă fia-care din noi in casuri de asia pentru person'a propria, cătu si spre a poté judecă mai bine positiunea acelu publicisti, carii fora a senti mancarime de a se luă de capu cu tota lumea, simtu inse in sine-si datorint'a patriotica de a dá pe facia abusuri mai alesu de acele, care chiaru dupa judecat'a celoru mai renumiti barbati de statu din tierile libere nu se potu descoperi, vindecă si delatura altmintrea de cătu numai cu ajutorulu pressei periodice.

Se vedemu că ce delictu si chiaru crime sunt provideute in §§-ii susu-atinsi. In §. 300 se prevede pedepsirea acelu-a, cari seau prin graiulu viu seau prin tiparituru, zugravituru ori simple manuscris de fama, batjocorescu, desfigurăza, dispositiuni seau decisiuni de ale auctorităților publice si se incerca a destepă in omeni ura si urgia, a-i irita se se scole cu plansori neintemeiate contr'a deregatorilor statului si ai comunelor seau către organe singuratece de ale regimului, seau către martori si omeni de specialitate candu au a depune la tribunalu, — aceste tôte se pedepsescu că delictu (Vergehen) cu arestu dela 1—6 luni; éra deca cineva in casuri de acele aru culege si subscriptiuni seau aru face colecte de bani spre a portă processu, seau că numai aru provocă pe omeni la asia ceva, pedeps'a e multu mai aspra. Totu in puterea acestui §. 300 auctorulu unei suplice ori petitii de cuprinsu defaimatoriu pote fi gonitu din loculu petrecerei sale, ba exilatu chiaru si din provinci'a intrega. Totu sub acea pedepsa cadu

si acei'a, carii defaima prin graiu seau prin scrisu dietele ori armat'a imperiale.

§. 302. — Acei'a cari provóca pre locuitorii unui statu la ura si hostilitate contr'a diverselu nationalități (wider die verschiedenen Nationalitäten-völkstämme), contr'a societăților religioase ori alte societati, ori clase singuratece de ale locuitorilor, ori contr'a corporatiunilor recunoscute cu scopu de a se desface in partide adverse, suntu pedepsiti cu arestu strinsu dela 3—6 luni.

Amu mai poté cită si din §. 65 unde intre altele la lit. b) crim'a îndemnării a denegă contributiuni si alte tace publice, care se pedepsescu cu temnitia grea dela 1—5 ani in tocm'a precumu se pedepsescu si iritarea spre ura către person'a monarhului, către form'a regimului si gubernulu statului.

Lectorii nostri voru binevoii a'si însemná din teestulu originalu germanu macaru numai urmatorii: Herabwürdigung, Schmähungen, Verspottungen, Verachtung, Feindseligkeit, adeca cumu amu dice pe romanesce: degradare, defaimare, batjocorire, despretuire, hostilitate. Acesti termini inse suntu chiaru in usulu de tôte dilele alu natiunei nemtiesci si in alu filologiloru nemti atātu de elastici, suferitori de explicatiuni diverse in cătu e peste putintia de a trage linia demarcatoria intre dinsi. Acestu adeveru s'a aprobatu in praxe mai totu-deun'a candu procurorii au intentatu processe pe temeulu acestoru §§-i. Din tôte processele inse celu decursu inaintea juriulu din Sibiu in 29 januaru a. c. contr'a redactoriloru dela „Siebenbürgisch-Deutsches Tageblatt“ au datu ocaziunea cea mai ampla la dispute neterminabili despre semnificatiunea si nuantiele câte suferu susu atinsii termini. De aici a urmatu apoi ca cetatienii jurati că membri ai acelu tribunalu judecandu curatu numai dupa mintea loru de tôte dilele au declarat pe redactori de innocenti. Si cumu nu, candu mintea sanetosa a ori carui germanu i spune lui, ca deca voiu dice eu de exemplu: jupane Hanz, calulu DTale nu e asiá frumosu că alu vecinulu, cu acést'a i-am degradatu in catu-va calulu lui, dara cu atat'a nu l'am desonoratu intru nimicu precum nu m'a desonoratu elu pe mine candu mi-a disu că eu scriu uritu.

Noi nu ne miramu de acést'a mare diferentia intre logic'a explicatoriloru legeri si intre a simpliloru cetatieni. Codicele criminalu austriacu s'a re-

dactatu pe la inceputulu acestui seculu si s'a introdusu in tierile numite hereditare in 3 sept. 1803. Acelu codice este precumu se intielege de sine compusu in spiritulu unui absolutismu rigorosu pre candu potemu dice că in Austri'a nici nu mai esista pressa, căci libertatea ei din dilele lui Iosifu II. fusese sugrumata cu totulu. Dara si fora pressa sub acelu absolutismu nu eră suferita nici cea mai modesta observatiune asupr'a vre unui actu oficiale, fia fostu esitu elu nu dela vreunu ministru, ci dela celu din urma functionariu in lung'a seria hierarchica a functiuniloru statului. Acestu codice modificatu in catu-va s'a introdusu in Transilvani'a prin patent'a imperatésca din 25 maiu 1852, adeca tocm'a in epoc'a reactiunei celei mai teribile, pre candu mai multu de 5 persóne nu potea se stē adunati la unu locu pe strada. Totu din acelu anu si di s'a introdusu si legea austriaca de pressa redactata totu in spiritulu codicelui criminalu si sub presiunea reactiunei. Betranii si-mai aducu aminte bine de memorabilele cuvinte ale ministrului Ales. Bach, care a disu in acea epoca: Censur'a preventiva se se delature; se se faca inse un'a lege de pressa atātu de rigurosa in cătu se-si pierdia ori-cine placerea de a se mai face publicistu. Intr' adeveru asia a si fostu. Cei mai buni publicisti au aruncatu pen'a si au emigratu. Aici in Transilvani'a cati-va ani nu eră nici unu diariu ungurescu; in Sibiu vegetă un'a seau doue nemtiesci, in Brasiovu un'a nemtiesca, éra „Gazet'a Transilvaniei“ pentru că se pota vegetă si'a pusu pajur'a in frunte, precumu facuse si pe la 1838 pe timpulu robiei feudale. Legea de pressa s'a mai imblanditu prin cea esita in 17 decembre 1862; i-a remasu inse in cōste codicele penale si alte decisiuni fōrte strimtoratorie, precumu avertismente, pedepse pana la 500 fior., tragere in judecata, pierderea cautiunei si a concessiunei.

Planurile regatului Greciei.

Grecii carii au fugitu dela 1453 incóce de tirani'a turcésca si au aflatu ospitalitate in tierile romanesci, au facutu adesea multe si mari rele romaniloru atātu pe terenulu politicu si nationale, catu si pe celu economicu, si chiaru in sfer'a eclesiastica. Pline sunt chronicele Romaniei de documente, care adeverescu acést'a asertiune. De altu-

Foisiór'a „Observatoriulu“.

Corón'a de fieru si tesaurulu bisericei St. Ioanu din Monza.

Cu ocaziunea grandiosei si pompósei inmormentari a primulu rege alu Italiei unite, a galantonulu Victore Emanuelu, s'au vorbitu intre altele si despre coron'a de fieru, care au fostu adusa anume dela Monza, pentru ca se fia dusa in cortegiulu funebru. Eata ce se scie si ce se vorbesce despre acea coron'a:

Trei óre departe de Milanu in directiune nordica, se afla situatu orasiulu Monza langa riulu Lambro. Elu are 17.000 locuitori si este renumitu prin antic'a sa biserica inchinata St. Ioanu botezatoriulu in a carei camera de tesauru se pastredia asia numit'a coron'a de fieru.

Acést'a coron'a este de auru massivu, presarata cu pietrii scumpe si are se multumésca numirea ei unui cercu de fieru ce se afla inlaintrulu ei, si care dupa o credintia piósa s'ar fi facutu dintr'unulu din cuiele cu care au fostu crucificatu Isusu Christosu. In puterea acestei credintie, coron'a au fostu predată la anulu 1864 ca o relicvie sánta, cultulu publicu in Monza. Acést'a au datu inse ocaziune unei controverse, care prin congregatiunea ritulu din Roma, au fostu decisa in favorulu bisericei

Asupra originei coron'e istoricii nu sunt de acord. Unii opinédia, că ea s'ar fi aflatu intre darurile pe care le au oferitu catedralei din Monza, renumit'a regina Teodolinda a Longobardiloru. Acést'a opiniune este inse lipsita de ori-ce probe istorice. Numirea „corón'a de fieru“ se ivesce mai antaiu pe la inceputulu secululu alu XIII-lea. In coronarea imperatulu Otto III in anulu 995 este probabilu prim'a coronare, care s'a facutu in Monza, si ne permite a crede, că in orasiulu acesta trebue se se fia aflatu o coron'a, care inca de pe timpurile acelea se bucură de o importantia particularu. Mai tardiu coron'a acést'a se consideră că nedispensabila

pentru incoronarea regiloru Italiei, care cate-odata se facea in Monza, mai adesea inse in Milanu, unde ea apoi eră adusa in procesiune serbatorésca. Pentru incoronarea lui Carolu V ea au fostu dusa la Bologna in anulu 1530 si dupa aceea immediatu dusa éra si biserica din Monza. La incoronarea lui Napoleone I coron'a de fieru au fostu adusa cu mare pompa la Milanu, si apoi éra redua la Monza.

In posesiunea catedralei din Monza se afla unu tesauru bogatu de obiecte de auru si argintu, de coron'e, cruci si pietri scumpe, care tôte dupa opiniunea celoru vechi se intrebuintiau la serviciulu divin si spre inaltierea cultulu. Biserica are inventarie autentice asupra acestoru obiecte. Inventariulu celu mai vechiu datédia din anulu 1275. La incoronarea regiloru Italiei se intrebuintédia numai coron'a de fieru, crucea imperiulu si potirulu Teodolindei, numitu si potirulu de saphiru.

Numit'a biserica a fostu edificata din munificenti'a reginei Teodolinda. Cele mai multe obiecte ale tesaurulu acelei biserici, si spunu propria loru istoria, purtandu urmátorea inscriptiune: De donis Dei offerit Theodolinda regina sancto Johanni Baptistae in Basilica quam ipsa fundavit in Modicia propre palatium suum.

In anulu 1245 cetatea Milanu voia se faca unu imprumutu, pentru ca se póta resiste armelorlu lui Fridericu II. Dara fara zalogu nu putea capata bani. In lips'a acést'a capitolulu din Monza imprumutá unu potiru de auru in greutate de 160 untie. Biserica insasi facu unu imprumutu la calugarii dela St. Agata si depuse că zalogu o parte din tesaurulu seu, intre care se afla si coron'a de fieru. Acést'a impregiurare este citata, pentru-că se se probedia prin ea, ca acelu capitalu se consideră pe sine, că proprietariu alu acelei coron'e.

Intre anii 1275—1277 republic'a Milanu se afla in cea mai mare lipsa de bani. Biserica din Monza nu voia se i ajute cu bogatiile sale. Chronistulu din Monza istoriscesc, că atunci Torrianii, capetele republicei de pe acele timpuri, intrara cu forti'a in biserica si luara

obiectele. In anulu 1319 inse s'au readusu éra si la loculu loru.

In resbelulu contr'a Viscontiloru, la care participa regele Robert si Papa, Monza cadu in manile aliatiloru si tesaurulu fu dusu la Avignon, unde au statu pana la anulu 1353, candu éra si au fostu adusu la Monza.

In decursulu tuturoru schimbariloru de domnii câte au avutu Monza, intre cari au fostu Francesi, Spanioli, Austriaci si Sardinezi, tesaurulu n'a remasu neatacatu, pana candu la anulu 1797 comisiunea franceza pentru arte si sciintie, sub preteestu, ca voiesce se infintiedie in Paris unu museu nationalu, spoliá tesaurulu de obiectele cele mai scumpe si archivele de manuscrisute cele mai pretioase. Cantitatea luata au fostu 260 untie auru si 3489 untie*) argintu. Coron'a de fieru a remasu inse pana in diu'a de astadi in posesiunea catedralei din Monza.

J. G. Baritiu.

*) O untia este cam 2 loti vechi.

Diverse.

(Proprietatea). Dlu X intra in gradin'a sa si vede mai multi rimatori scurmandu si stricandu in tôte partile. „A cărui omu de nimica sunt porcii acesti-a?“ intrebă elu pe servitoriu maniosu. — „Ai domnulu“, raspunde acest'a.

(Anii de resbelu). „De cati ani esti casatoritu cu soçi'a ta?“ — „De 64.“ — „Cum, de 64? Preste potiintia. Dar de cati ani esti?“ — De 57.“ — „Si-apoi dici, ca esti insuratu de 64 ani, glumetiule!“ — „De siguru, — anii de resboiu se socotescu totu de-un'a indoit.“

(Scurtu si bine.) Unu domnu voia se vexeze într'o societate pe unu ovreu si lu-intrebă: La ce cugeti dta, candu nu cugeti la nimica? — Ovreulu raspunde numai de catu: atunci cugetu la dta.

mentrea grecii mai alesu fanoriotii si calugarii loru s'au portatu si in Rusi'a totu cu acea arogantia cá si in Romani'a, pana candu muscalii nu numai cá 'iau datu preste fruntarie, dara au si anullatu ori-ce urma de jurisdictiune eclesiastica a patriarchiei de Constantinopole. Grecii adeca ori-unde ajungu, pretindu se fia recunoscuti si chiaru venerati nu numai cá singurii depositari si reprezentanti ai christianismului orthodoxu, dara totu-odata si cá ómeni de spiritu superioru si cá portatori ai civilizatiunei intre popórale orthodoxe. Acésta pretensiune din urma merge la ei asia departe, încátu ii audi adesea dicúndu, cá déca aru fi fostu ei, romaniloru si slaviloru meridionali le-aru fi crescutu de multu córne cá la boi; atátu tienu ei de barbari si ne-cioplití pe romani si pe slavi. Se intielege din acestea, cá grecii mai sciu apella, buna-óra cá si magiarii, la unele drepturi istorice, care de si fórte confuse si problematice, le servescu de arma spre a'si afirma superioritatea loru preste alte popóra. Nimeni nu póte nega, cá in adeveru, chiaru grecii moderni, de si multu incruciti si amestecati in sangele loru cu elemente slavice, arnau te si romano-italiane, se bucura de calitati spirituali superiori; totu asia inse este de adeveratu, cá cu vitiurile si pecatele loru intrecu pe cele mai multe popóra meridionali si orientali, prin urmare, cá mai au se faca si ei una cale fórte lunga, pana se póta ajunge la o cultura si civilizatiune mai perfecta. Dara tóte defectele greciloru pe noi nu ne impedece intru nimicu a lua si cestiunea grecésca in discussiune obiectiva si nepassionata.

Poporulu grecescu cadiutu mai multu din culp'a sa si pentru pecatele sale sub jugulu barbaru turcescu, cu tóta umilirea si objectiunea la care decadiusera fruntasii loru, n'au incetatu nici-odata a cerca tóte calile si midiulócele permise si nepermise, morali nemorali, pentru-cá se scape de jugulu tiranului; dara tóte incercarile loru facute pana in anulu 1821 au fostu nimicite si pedepsite in modulu celu mai crancenu din lume. Firesce cá multe comploturi si rescóle de a le loru fusesera facute de cátra ómeni pre cátu de entusiasti, toema pre atáta lipsiti de sciintia, de esperientia, de prudentia si uneori chiaru de caracteru onestu; de aceea ele cadea tóte.

In anulu 1821 asia nimit'a Heteria produse revolutiunea cea mare grecésca, care cu pucine precumari tienù contra turciloru pàna in anulu 1827. Avut'au grecii si in acei ani tradatori, dara immens'a loru maiortate a datu lunei probe nu numai de bravuri extraordinarie, ci si de constantia si perseverantia neasteptata dela unu poporu subjugatu, umilitu, inpinsu in barbaria si selbatacía. In fine dupa 7 ani aprópe sórtea greciloru se decide in parte mare prin batali'a navala dela Navarin, in care flott'a unita russo-franceso-angla nimici flott'a turco-egiptena, dupa care tiranulu sultanu Mahmud se induplecà abia a recunósce independenti'a unoru provincii locuite de greci si de macedo-romani. Acumu inse pasi la midiulocu diplomati'a, buna-óra cá si in dilele nóstre. In conferentiele diplomatice de atunci cea mai apriga adversaria a emanciparei greciloru s'au aratatu diplomati'a austriaca condusa de faimosulu principe Metternich, carele nu voiá se audia de libertatea popóraloru subjugate. Correspondentiele secrete publicate in acésta materia de cátiva ani incóce, ne presenta tirani'a acestui omu si a compliciloru sei intru tóta golatatea sa. De aici vine mai virtosu, cá in 1829 teritoriulu noului regatu alu Greciei fu fixatu de cátra diplomati'a européna numai pe 860 miliarie patrute cu ceva preste 800 mii de locuitori. Tóte sbuciumaturile greciloru nu le mai folosira pentru atunci nimicu. Nici chiaru anglíi nu voira pentru atunci se dea din manile loru insulele ionice intinse pe unu teritoriu numai de vreo 50 mil. cu vreo 200 mii locuitori (Corfu, Cefalonia, Zante etc.).

Era preste putintia, cá acelea decisiumi a le poteriloru europene se linistésca spiritele greciloru, candu ei asteptasera se castige celu pucinu intreitu mai multu teritoriu, decâtu li s'au acordatu. Cá se tacemu de visulu greciloru fantasti, carii nu aspira la mai pucinu, de cátu la restaurarea imperiului romano-bizantinulu din celu mai stralucitu periodu, cei mai moderati din trensii au pretinsu totu-deauna, cá Tesalia, Epirulu, Macedoni'a si câteva insule se fia incorporate la noulu statu. Spre a'si ajunge acelu scopu, grecii s'au folositu de tóte conjuncturile politice si de evenimentele epocali, câte au trecut preste Orientu de ani 45 incóce; totu-deauna inse densii au datu de resistentia decisiva, nu numai din partea Turciei si Austriei, ci mai apoi si din partea Britaniei si a Rusiei. In anulu 1854 grecii voindu a se folosi de incurcatur'a cea mare strabatura cu óste in provinciile turcesci; au nemerit'o

inse fórte reu; pentru-cá si flott'a anglo-francesa petrunse in portulu Piracus, cu scopu de a bombardarda capital'a Aten'a, déca grecii nu voru da pace turciloru. In anulu 1866 grecii au cercatu a incorpora Cret'a (Candi'a), dara revolutiunea acelei insule fu innecata in sange; dupa aceea i se acordà una specie de autonomia, care inse preste cátiva ani devení minciuna turcésca.

De doi ani incóce lumea européna nu'si prea potea esplicá parut'a nepasare a greciloru facia cu evenimentele sangeróse slavo-turcesci, pre candu se asteptá, cá alaturea cu popórale slave se sara si ei asupra turciloru. Este adeveratu, cá una partida din Aten'a neincetatu agitase pentru actiune; altii inse tocma din contra, nu voiá se ridice braciulu, ci recomandá neutralitate. Acestia vedea mai departe. Si adeca credea, cá in dio'a in care trupele grecesci aru trece in Tesali'a, monitórele Britaniei voru petrunde in Piracus. Ei inse mai avea si alta ratiune mare de a remané neutrali. Cine se sculara contra Turciei? Popórale slave, rivale vechi a le greciloru. Cumu se ajute grecii pe acei slavi, carii le-au disputatu loru totudeauna dreptulu istoricu asupra tieriloru Turciei europene? Grecii dorescu din totu sufletulu nimicirea totala a domniei turcesci in Europ'a, dara numai cu conditiune, cá déca nù in tóte, in cele mai multe provincii se'i succeda domni'a grecésca. Fórte bine o sciá acésta si slavii; de aceea s'a vediutu, cá unele incercari de a se confedera grecii cu serbii au cadiutu in balta. Grecii tienu nespusu de multu la principiulu nationalitatiei, dara cá si magiarii, numai cu aplicare la ei insii; mai departe in acestu punctu sunt egoisti escesivi, in cátu déca aru potea, din tóta lumea ar face greci, mai alesu dupace sciu si cunosc, cá ei in tóta lumea nu sunt mai multi cá cinci milióne. De aici se póte explica fapt'a istorica adeverita pe sute de pagine, cá grecii rapiti de fantasi'a loru au cercatu asia dicúndu pàna eri, a desnacionalisa si greci nu numai pe arnauti si pe macedo-romani, ci chiaru pe intregu poporulu bulgarescu si pe natiunea romana. Asia, de doi ani incóce grecii au rogatu pe D-dieu, cá slavii se bata pe turci, dara si turcii se bata pe slavi, cá asia se se franga unii pe altii spre bucuri'a greciloru. Dupace inse au vediutu victoriile mai noue a le rusiloru, grecii veniti in mare confusiune la inceputu de frica cá nu cumva intréga Turci'a européna se se prefaca in statu slavu, mai apoi reculegúndu-se decisera se ocupe Tesali'a si Epirulu, pentru cá dupa aceea la congresulu viitoriu se póta sta si ei cu o fapta complinita si in casu de a se delatura cu totulu domni'a turcésca, se le remana loru acelea provincii si Cret'a. Diplomati'a europena scóse iute trupele grecesci din Tesali'a, ea inse nu a scosu si pe poporulu revoltatu contra turciloru, care acumu se bate barbatesce cu ei. Restulu faptelor mai recente grecesci se afla adunatu in depesi'a cercularia din 1 Februariu a ministrului Delijanís indreptatu cátra poterile garante, carora le spune curatu, cá déca celelalte popóra christiane din Turci'a sunt pe cale de a'si castiga independenti'a séu incaí autonomi'a, cu acelasiu dreptu insiste si poporulu grecescu supusu turciloru pentru libertatea sa.

Cris'a européna din cestiunea orientala.

In firulu espuneriloru din Nrlu trecut, revemim la discutatiune situatiunei. Versiunile oficióse-loru, cá monarchi'a nóstra Austro-Ungara, prin cochetaria cu Angli'a — va vení acusiu in necesitate periculósa d'a se ciocni nunumai cu Russi'a ci si cu Germani'a, — se ilustréza prin unu articulu admoniatoriu alu diariului germanu „Nordd. Allg. Z.“ care se espectoréza asia:

„Cu consentimentulu morale alu tuturor crestiniloru, cu sanctiunea ambelor state imperiali invecinate, si se póte chiar dice, cá din insarcinarea întregei Europe si a civilizatiunei sale, Russi'a a intreprinsu resbelulu orientale in contr'a Turciei avendu in vedere scopulu, pe care press'a patimósa l'a perdutu din vedere. Russi'a urmarea scopulu salutariu de emanciparea crestiniloru, respective, egal'a indreptatire a loru cu mahomedanii, inaintea justitiei, inaintea cártii ipotecarie-funduale inaintea potestatei politiene si a tributului; dar' mai pre susu de tóte exerciari libera a servitiului ddiescu; apoi déca tóte aceste s'ar fi concesu si garantatu crestiniloru la timpu oportunu, atunci Russi'a nici cugetá, necumu potea pretinde liber'a strabatare prin Dardanele, ocupare de teritoria si alte lacomii; dar negresitu si cu totu dreptulu potea si trebue se pretinda astadi o desdaunare a sacrificieloru immense, atátu pentru sine cátu si pe partea coaliatiloru sei, apoi unde, încátu acésta desdaunare

nu s'ar potea realisé, trebue se si-o asecure prin pemnorare temporale ori chiar ocupare de posesiune durabile a provinciiloru.

Turci'a nu va avé vecinu si amicu mai fidelu ca pre Russi'a, déca ea va fi capace se'si implinésca de aci incolo promisiunile sale de 50 de ani; dar nici mai crancenu si neinduratoriu neamicu, ca Russi'a nu va avé, déca ea, Turci'a, nu va face acést'a, séu dóra, nu o va poté face fara d'a se sinucide. Aci jace greutatea, nu in blocarea Dardaneleloru, nu in pretensiuni de recompensari, de emancipari si independintie a crestiniloru. Si ce a facutu séu concesu, ori macaru numai promisu Turci'a pana acumu, d'a poté pe deplinu satisface acelor dorintie ale crestiniloru spriginite si pretinse nunumai de Russi'a ci de poterile europene? Nimicu!

E invederatu dar', cá Russi'a este prea blanda facia de Turci'a; dupa afidarile ei, ea nu tinde spre total'a nimicire a acelei'a, din contra face prospecte de celu mai fidelu vecinu si amicu, inse numai déca pórt'a va impliní dorintiele crestiniloru, adeca pretensiunile russesci si europene. Firesce cá cátra cuventulu „déca“ adaugenduse inca unu „déca port'a este in stare a si impliní aceste pretensiuni, far' a se nimici ea insasi.“ Ei dar acésta de siguru nu e in stare a o face, chiaru de aru si avé cea mai sincera vointia; si tocmai acésta i lipsesce cu totul, n'o are, si prin urmare o pace incheiata pe aceste conditiuni va fi putreda.

Cumca apoi Austri'a prin o legatura cu Angli'a se va incalcí intr'unu conflictu dusimanosu nunumai cu Russi'a si Germani'a ci si cu Itali'a nu suferenici o indoiéla; cá-ci le au pusu tóte in perspectiva si intr'unu modu fórte batatoriu la ochi demonstratiunile ocasionali manifestate la mortea lui Victoru Emanuelu pe care diariulu eminentu oficiosu prusescu „Provinzial-Correspondenz“ i-lu deplange cu celea mai duirose colori panegirice pentru poporale crestine din oriente cari gemu sub jugulu barbarismului asiaticu turcescu.

Intimitatea repausatului rege Victoru Emanuelu facia de Germani'a o au ereditu negresitu successorulu fiu, regele actuale Humbert I carele, ca si defunctulu seu parinte, inca cá principe de coróna a manifestatu cele mai intime si strinse legaturi amicabile cu principele de coróna alu Germaniei si acést'a este o insemnatate politica fórte ponderósa fatia de situatiunea actuala, de cris'a européna pentru cestiunea orientala!

Revista politica.

Incheierea pazei urmata la 3 crt. n'a fostu de locu intempinata cu entusiasmu séu cu bucuria, din care s'ar poté conchide, ca resbelulu crancenu, care a seceratu sute de mii de vietí, dóra se va poté terminá. Din contra recél'a ce au observatu poterile facia de acestu actu, ne face se credemu, ca dram'a sangerósa inca are se se continue.

Curiosu lucru este, ca conditiunile de pace nice pana astadi nu se sciu. Probabilu ca Russi'a nu va esí cu ele in publicitate pana nu se va asigurá asupra tuturor eventualitatiloru. Almintrea nu se potu esplicá faimele, ce se colportéza despre inarmarea energica a Rusiei. De exemplu din Galatiu se scrie diariului „Bohemi'a“:

„Dupa sciri demne de tóta credint'a, nóuele trupe de reserva, ce vinu din Russi'a, remanu in Romani'a; o mare parte se concentréza la Ploesci catra Predealu si passulu Buzeului, ceea-lalta parte la Pétr'a-Bacău-Ocna spre passurile Oituzu si Tuldesiu. La punctulu primu, vinu trupele parte pe calea ferrata Romanu-Barbosi, parte pe sioseia via Focsiani-Buzeu, la alu doilea pe sioséu'a Vaslui-Pétr'a. Se dice ca la Ocn'a s'ar aflá 1000 cercessi. Mai departe se vorbesce, ca cei 40,000 fetiori, despre cari se dicea de multu ca au se vina din Benderu aici in Galatiu nu voru vení aici, ci ascépta ordini nóue, si ca la totu casulu voru fi dirigeate spre granitiele transilvane. De 14 dile nu vine nici unu soldatu aici pe lini'a Benderu-Galati; e dreptu ca comunica in fia-care di trenuri de persóne si povara, ceste din urma inse sunt incarcate cu totu feliulu de proviantu. In fine in Bassarabi'a romana nu se mai afla militia russa, si nici nu este avisatu nici unu corpu pentru acestu tienutu“.

In cercurile superiori se vorbesce multu de mobilizare si despre o ocuparea a Bosniei si Hertiegovinei prin austriaci, la care ungurii se opunu din tóte poterile pentru ca densii ar voi cu ori-ce pretiu cá Austri'a se nu intre de catu in Romani'a si Serbi'a.

Unu demnitaru inaltu militar, carui-a i se aminti dilele trecute despre opintirile Ungariei contr'a

unei atari mobilisări parțiale și ocupațiuni, dise: „Nu folosește nimic!” Trebuie se se întemple, stemurul de conservare silese monarhi'a a ocupă aceste teritorii. Déca în tierile acele nu voim se deschidemu portile spre fruntariile noastre pentru Russia și Itali'a, atunci nu ne remane de cât a merge însine acolo și a ne luptă bravu și barbațesce, după cumu cere misiunea noastră de statu. Déca nu mergem noi acolo, voru merge alții, — de nu astadi, mane; déca nu avem noi capabilitatea politică de mistuire pentru a înghiți aceste tieri, atunci voru avea-o alții, dar atunci vomu fi pierduți și noi, d'aceea, dicu: vomu merge înainte! N'avem se facem nici o alegere — D-dieu cu noi!”

La fruntariile din spre Bosni'a și Hertiegovina se afla următoarele trupe: în Zara diviziunea a 18 Pessic, în Agram a 34 Isacson, în Esseg a 20 Szapary. Prim'a operațiune va fi dirijată spre Bihac.

În Rom'a situațiunea între scaunul papal și regimul Humbertu este foarte încordată, din cauza că Leo XIII n'a notificat oficios regimului despre alegerea sa de papa, ceea-ce însemna, ca atitudinea noului papa este continuarea tineriei lui Piu IX față cu regimul. De aceea cerculăza faime despre emigrarea papei. De asilu eventualu este desemnatu Tirolulu.

Romania.

București, 18/2 Martiu. Interpelatiunile de chicana esira foarte reu pentru ambicioșii noștri chicaneri. Ei se folosira érași de prestigiul numelui Ghica și pusera pe principele Dimitrie că se interpelează din nou în senatu spre a aduce în strimțore pe ministeriu. Dărnă dn. Dim. Gr. Ghica este prea bun tata de familie și bun economu, înse tocma pe atât de pucinu barbatu de statu, care nu pricepe nici atât, cumu alții abuză de numele dsale. Ii venira în ajutoriu moldovenii Manolache Costache, care pôte se fia bunu avocat, dărnă că barbatu de statu este unulu din despotii cei mai periculoși, care de ar potea, ar da chiaru astadi cu pitiorulu în toate libertățile constituționale. Mai sari în arena și dn. Carpu cu brutalitățile sale, care singure 7 lu dau pe față, că este mușcalu de origine, cumu e și după manierele sale. Veti întreba, că ce vrea minoritatea Albiloru (conservativi) din senatu. Li s'a spus limpede în debaterile din 13/25 Febr. Ei vreu se figuredă cu ori-ce pretiu la viitorulu congresu că presentanti ai Romaniei; de aceea chicanedia cumu știu mai reu pe ministrii actuali, că dărnă li s'ar uri și s'aru retrage, că se le facu locu lor. Ei înse o patira și asta dată; că-ci în ședința de noapte din 13/25 interpelatiunea fu respinsă cu 36 contra la 16; apoi totu atunci senatul dăde ministeriulu unu nou votu de încredere cu 39 bile albe contra la 6 negre și abțineri. Adeca: candu fu vorb'a de încredere, chiaru din partid'a Albiloru se rupsera 5 senatori și votara pentru ministeriu.

De altmuntrea toti căți voiescu se cunósca adevărata stare prezenta a lucrurilor în Romani'a mai alesu cu raportu la cestiunea Basarabiei și la altele câteva, nu potu se tréca cu vederea răspunsurile ministriloru Cogalniceanu și I. Brateanu, cumu și discursulu conciliatoriu alu dlui Dim. Sturdza, care de altmuntrea după ascultă informațiunile ministriloru, își retrase chiaru și motiunea sa mișlocitoare, precumu facu toti ómenii cari nu lucra din pasiune, ura și vanitate.

Răspunsulu dlui Cogalniceanu datu la interpelatiunea dlui D. Ghica și la atacurile celor doi ajutori ai sei este:

Onor. interelant a bine-voitu a face guvernulu aceste trei întrebări:

1. Déca s'a comunicat guvernulu condițiunile de pace întru cea ce privește pe Romania?
2. Cari sunt principiile ce au se conduca pe guvern, față cu viitorulu congresu?
3. Ce dispozițiuni s'au luat spre a așera, pe calea diplomatică, interesele tieriei?

În numele guvernulu, voi avea onóre a răspunde, una după alta, la întrebările facute.

D-vóștra, dloru senatori, ati vedutu prin foile publice că chiaru cabinetele cele mari n'au avut cunoștința oficială, nu de condițiunile păcii, ci de bazele înainte de a se încheia armistiulu; ele n'au avut, dicu cunoștința de densele de că u pe la începutulu lui Februaru. Ati vedutu diarul de Petersburg dicendu, în capulu seu, cumu ca însuși imperatul Russiei, nu a primitu actele armistiului și ale baselor păcii de cătu la 3/15 Februaru. Principele Bismark a arătat asemenea că n'a primitu aceste acte de cătu cu o di înainte de răspunsulu ce a facutu în parlamentulu germanu. Totu camu pe atunci a primitu aceste acte și cabinetulu austro-magiaru. Negresitu ca tustrele din aceste puteri, și fia-care din ele erau foarte interesate ca se le cunósca, că puteri a caroru cele mai mari interese sunt în jocu. Și noi, de si Statu micu, ne-

gresitu ca și noi eram interesați ca se știu ce s'a otăritu la Kazanlic și Adrianopole. Noi, ca mai aprópe de locurile unde s'a încheiatu armistiulu, le amu primitu cu trei, patru zile mai înainte de marile puteri mai susu arătate. Aceste condițiuni nu diferu întru nimicu de cele ce d-v. le ati cititu prin diarele străine, ele sunt aceleasi pe cari le-ati gasitu reproducu în Monitorulu nostru oficialu de la 12 Febr.

Venim déru a ve declara că amu primitu armistiulu, precum și bazele de pace, fără primirea carora comandantulu șiefu alu armatelor nu a voitu se consimția la încetarea luptei.

Voiu răspunde la o întrebare care nu 'mi este făcută, o adăug eu că se potu aduce o lumină întreaga asupra situației. Această întrebare este déca la încheierea armistiului amu fostu reprezentati. Ve declaru că din timpu amu trimisu unu delegatu inadinsu la Kazanlic și la Adrianopole, pe d. colonelu Arion, și în ședința secretă a Camerei și a Senatulu v'amu datu cunoștința de plenipotenția și de condițiunile ce 'i le-amu datu. Cu toate acestea, plenipotentulu nostru nu a fostu primitu a trata într'unu modu oficialu. Ni s'a răspuns că era cu neputința ca plenipotentiarulu nostru se fia primitu la tratarea și încheierea armistiului, din cauza că Turcia, precumu în toate ocașiunile, precumu în cursulu întregulu resbelu, astu-felu și la încheierea acestuia, nu a voitu se se recunósca calitatea Statulu romanu ca statu independent. Ni s'a răspuns numai că după suptscrierea armistiului și a preliminarilor păcii, prin care numai independentia Romaniei va fi recunoscută de jure, vomu fi și noi chemati se dicem cuvântulu nostru în afacerile noastre. Răspunsulu acest'a a fostu întemeiatu pe de alta parte și pe considerantulu că asia s'a mai urmatu și în alte asemenea cazuri, adică ca numai comandantulu-șiefu alu armatei principale încheia armistiulu în numele seu și alu aliaților sei. Asia s'a facutu de imperatul Napoleon III cându s'a suptscrisu condițiunile armistiului și păcii de la Villafranca; asia s'a facutu la Versailles de imperatul Germaniei cându s'a suptscrisu armistiulu și apoi păcea, fără a se chema statele de sudu ale Germaniei, ce 'i erau aliate. Noi nemulțamiti cu acestu răspuns de la marele cartier-generalu, ne-amu adresatu la principele Gortchakoff, și principele Gortchakoff ne-a facutu același răspuns. Mai multu anca: în cealaltă Camera amu fostu disu cu franchetia cumu că reu s'a facutu de s'a încheiatu armistiulu fără participarea noastră; diarul cancelariei diplomatice din Petersburg s'a grabitu, prin unu anume articolu de fond, de a 'mi combate argumentele cu alte argumente trase din păcea de la Villafranca și de la Versailles.

Asia déru, dloru, prin însuși aceste împrejurări, credu că v'ati convinsu că guvernulu a facutu ce era în putința sa sea.

Nu putém, nu avém altu ceva de facutu de cătu de a trimite unu delegatu de cu timpulu pentru a starui a se tineá séma de interesele noastre, de a și primi condițiunile noastre. Ati vedutu ce răspuns ni s'a datu și ce precedentu ni s'au opus. Cătu despre preliminarile de pace, dloru, ele nu sunt anca facute; cu preliminarile de pace este însărcinatu generalulu Ignatieff; ele au începutu a se trata suntu acumu 7—8 zile. Ve mai spunu că de la Adrianopole amu primitu o invitare indirectă se trimitemu unu diplomatu ca se ne apere interesele la preliminarile de pace; această invitare, de nu oficială, déru celu pucinu oficiosă, ne-a venit și s'a încredinșiatu cu votulu datu de Camer'a deputatiloru și de Senatu în ziua de 26 Ianuariu. Acestu votu ajunsese la St. Petersburg înainte de a sosi acolo întrebarea noastră, déca putém se trimitemu unu plenipotentiaru la Adrianopole, precumu ni se disese de acolo prin glasulu colonelulu Arion.

Era naturalu, dloru, ca votulu tieriei care facea o opunere energică la pretensiunile formulate de către Russia în privința Basarabiei noastre se fia produsu o mare impresiune și chiaru animosități; cu toate stăruințele trimisulu nostru, n'amu potutu primi altu răspuns de cătu ca Romania aparținea ei însăși și că nu avea de cătu se 'și ié drumulu care 'i convenea (sensatiune în Adunarea).

Me veti întreba acum, dloru, déca condițiunile de pace, precumu le cunósceți și dvóștra, jignescu séu îngreuiéza interesele Romaniei.

Ve voi așera mai antaiu ce dice art. 3 din bazele de pace:

„Independenția Romaniei și a Serbiei va fia recunoscută.

„O despăgubire teritorială îndestulătoare va fia asigurată celei de antaiu și o rectificăre de fruntaree celei d'alu doilea.”

Cuvântulu de „o despăgubire teritorială” prin însuși elu nu ne-aru lasa nimicu de îngrijitu, ba chiaru s'aru putea dice că această aru fia îndemnităreă cuvenită nouă pentru cheltuețele resbelulu, déca într'aceste n'aru fia survenitu cele cunoscute de dvóștra, și asia se fimu în dreptu de a crede că această aru putea se fia o despăgubire pentru Basarabia și ni se reclama.

Asia déru în modu categoricu nu esitezu a ve dice că aceste condițiuni sunt de natura a ne îngriji, a ne jigni.

Ce-amu facutu noi, dloru? Ceea ce anca înainte votulu Camerelor amu facutu; și cându amu cunoscutu bazele păcii amu declarat, precumu declarăm și acumu, că aceste baze sunt jignitoare intereselor noastre și că prin urmare noi nu le putém primi ca îndestulătoare pentru noi. (Aplause).

Asia daru v'o declaru și acumu și o repetu în modu categoricu că, déca aceste stipulațiuni se raportéza la o despăgubire pentru unu schimb ce ni s'aru propune pentru Basarabia, noi le primim ca jignitoare, ca contrarii intereselor romane, șica atare noi nu le putém primi. (Aplause).

Facém déra rezervele noastre în modu categoricu și le-amu facutu și pe langa puterile garante, încependu cu Russia.

Vi u la a doua întrebare:

„Cari sunt principiile cari au se conduca pe guvern fatia cu viitorulu congresu.”

Dloru, socotescu unu pleonasmu această întrebare, adică, cari sunt principiile cari au se ne conduca fatia cu viitorulu congresu?

La această întrebare me voi margini a răspunde cu o alta întrebare: care guvern, care partid, care ministru, care romanu pôte se dica altmuntrelea de cătu ca: nu putém, nu damu? Pe urm'a acestui răspuns, care partid, care romanu va putea se face almintrelea de cătu de a se adresa acolo unde se adreséza chiaru puterile cele mari? Acolo unde se adreséza Austria, acolo unde însuși Germania a disu că au se se hotărască destinele nu numai ale Romaniei, déra ale imperiulu otomanu, déra însuși păcea lumii! La conferința, la congresu, acolo avem se ne ducem și noi, acolo avem se apărăm drepturile și interesele noastre, drepturi și interese asupra caroru nu urméza echivocu. Ori cumu ne-amu întorce și ori-cine vomu fi, avem se apărăm înainte marelui areopagu independenti'a Statulu Romanu, integritatea Statulu Romanu, interesulu Statulu Romanu (aplaude), și cerendu ca integritatea și independenția noastră se fie puse de Europa sub scutul ei! (aplaude).

Nu știu în care Parlamentu a ori-carei națiuni, ori-cătu de mare aru fia ea, s'a pututu face declarațiuni mai categorice de cătu acele ce vi le facém. Bazele păcii ne paru jignitoare; vomu apela déra înainte la Russia însăși; vomu apela apoi și amu si apelatu la toate puterile, la acele puteri cari împreună cu Russia, ci și ea este putere garanta, au garantatu Statulu nostru și ne-au datu o misiune la gurile Dunării. De această misiune eu nu credu că amu demeritat pentru ca astadi aceste puteri se respingă cererile noastre.

Ne veti mai întreba cumu mergem înainte Europei? Mergem directu, mergem cu tari'a drepturilor noastre, nu întielegem se mergem sub scutul exclusiv alu nici unei puteri. Déra pôte ca ati auditu ca se dicea: ca independentia Romaniei are se ni se mișlocéscă, se ni se dobendéscă de o putere; mai înainte ca acest'a independentia are se fie o despăgubire pentru o perdere teritorială și altele. Ei bine, d-loru, noi nu primim o asemenea darnicie, noi amu voitu și voim ca independentia se fia făcută de noi, ca independentia se fia susținută de noi, ca se dovedim că o datorim nu străinilor ci nouă, ci sangelui ce s'a versatu pe campulu de bataia, ci vitalității, virilității noastre, și sacrificiilor cari le amu facutu. Dar' se o datorăm și Rusiei ca putere garanta; înse nu în modu exclusiv, ci datorindu-o ei și Europei întregi! (aplaude).

Permiteti 'mi se facu acumu o mica digresiune; ni s'a imputatu: că urmăm o politică rusescă! D-loru, Statele mici sunt datore înainte de toate, și mai multu chiar de catu Statele mari, se nu face politica de sentimentu, se nu urmeza până la extremitate acea politică care se numesce politică de rasă; dar' noi suntem de origine latină, trebuie se avem ochii tintiți spre frații noștri de aceiași origine, trebuie se ne mândrim de succesele lor și se ne intristăm de caderile lor; precumu suntu siguru că și ei simpatiséza la totu ce ni se întemple în bine, séu în reu; déra aici trebuie se se opréscă politic'a de sentimentu, politică de rasă! Esista o alta politică care se numesce politică de interese. Din nenorocire, déra asia este, această este politică care o urméza și alte State multu mai mari, multu mai dezvoltate de cătu Statulu romanu. Acest'a politică consta în această, că trebuie se fimu cu aceia cari ne facu bine, ca nu trebuie se fimu cu aceia cari ne facu reu! Nu noi tiéra mica putém dărnă se ne departăm de la această cale pe care, cumu amu disu, o iau de norma chiaru Statele cele mai mari.

Amu vedutu la 1866 candu interesele Germaniei au fostu jicnite că Germania a trasu sabi'a contra consăgenei, Austrii; amu vedutu la 1870 cumu Italia, care datorea multu Franciei, cum ea, dicu, a ascultat numai interesele ei în conflictulu franco-germanu și a statu neutru; ea întielesce că nu putea se ié parte la resbelu, că avea greutăți în intru, avea o unitate puțin consolidată, avea cestiunea papalității, și de aceea a statu cu sabia în téca, cu toate simpatiele ce avea pentru Franția.

Noi n'am fostu rusi precumu nu suntem Austriaci, nu suntem Germani, nu suntem Francesi, ci întielegem și voim se fimu Romani: (aplaude) voim se urmăm o politică românească, adeca se fimu cu totii, déru candu este a ne pronunția, se fimu cu aceia cari ne facu bine, se cautăm binele unde ilu gasim, se lu primim de la cine ni lu da (aplaude). Prin urmare politic'a noastră de astadi este de a ne da bine séma ca, în împregiurările actuale, noi nu trebuie se ne așteptăm și nu putém a gasi binele, de cătu la acelu mare areopagu dinaintea caruia Europ'a întreaga 'și aduce pasurile si interesulu ei.

Credeti óre că și Austria nu este jicnita prin bazele păcii turco-rusescă? Ati vedutu pe principele Auersperg declarandu în Parlamentu: „Da, d-loru, stipulațiunile „cari s'au facutu sunt jignitoare intereselor Austriei și „vomu merge înainte congresulu.”

Asemenea și principele Bismark; căci și Germania are interese, interesulu căiloru pe apă, căiloru pe mare și pe Dunare; amu vedutu pe marele cancelar alu Germaniei declarandu că pentru aceste interese germane cestiunea va fia supusa congresulu.

Unde déru voru recurge marile puteri cu interesele lor jicnite, vomu recurge și noi cu interesele noastre jicnite.

Iată, d-loru, răspunsulu care amu onóre a face d-lui interelant la punctulu alu II-lea din interelarea sa.

D-sa ne mai face onórea de a ne întreba: „Ce dispozițiuni s'au luat spre a „ășera pe calea diplomatică interesele tieriei?”

Dispozițiunile cari le-amu luat au fost de a ne adresa la puterile garante, de a le ruga ca se ne re-

cunósca independintia, dicúndu-le ca momentulu ni-se pare sositu unde puterile puteau se se rostésca asupra independintiei proclamata de noi de la inceputulu resbelului.

Ne-amu mai adresatu éراسi la acele puteri si rugandu-le ca se ne dea dreptulu de a tramite unu delegatu alu nostru pentru ca se apere in sinulu Congresului drepturile si interesele nóstre.

D-loru obicinuitu numai in parlamentulu Engliterei, — o natiune care n'are a se teme de nimicu, care impune vointi'a sa fia-caruia, căci este regina mariloru — numai acolo ministrii vinu si comunica tóte actele lor, chiaru si cele facute in diu'a trecuta; in alte tieri puternice, se pune o fórte mare discretiune, o fórte mare paza pentru ca se se dé publicare actelor diplomatice; căci, de multe ori, acést'a, in locu se faca bine, face reu; in adeveru acésta publicitate póte lumina, póte indestula curiositáti, déru de multe ori face reu cestiunei pendinte. O mare discretiune este déru recomandata.

Imi veti da voia se citescu in francesesce circularile adreseate agtilorlu acreditati pe lange puterile garante (citesce).

D-loru, nu ne-amu multiamitu cu atáta. Odata resbelulu sfersitu amu socotitu, că nu trebuie se uitamu cum-ca patru secolu amu fostu legati in strinse legaminte cu Turcia si ca Turcia avé si ea cuventulu seu de disu, in afacerile nóstre, ori-cátu este ea de nenorocita, ori-cátu este ea de batuta.

Ne-amu adresatu déru la Inalta Pórta. Eca not'a care amu transmis-o ministrului afaceriloru straine din Constantinopole si a-nume in diua de 3 (15) Februariu totu-d'odata cu circulara catra puterile garante care asemenea pórtá data 3 (15) Febr. (citesce).

Me veti intréba, d-loru, ce rezultate au primitu aceste demarsie? Demarsiele sunt in mana nóstra, respunsulu si rezultatulu sunt mai antaiu in mana lui Dumnedieu, si-apoi in mana Europei! In adeveru, unu Congresu este a se intruni, déru candu si cumu? Nu ni le-a spusu nimenea iatr'unu modu positivu; insusi ministrii natiuniloru celoru mari, a mariloru natiuni cari conducu destinatele Europei intregi, n'o sciú positivu pana astadi. Se crede că Congresulu se va intruni pe la inceputulu lui Marte, si se va tiné la Baden-Baden. Negresitu ca, in impregiurarile actuale, cei mai multi din d-vóstra urmarescu cu atentiune totu ce se dice prin parlamente si prin presa; tóte vorbele ministriloru statelorlu celoru mari.

Ati vedutu déru si d-vóstra ca s'a admisu principulu ca cestiunile au mai antaiu a se cerceta prin o schimbare de idei intre deosebitele guverne, si-apoi, candu se voru formulá dóue séu trei opiniuni, ele voru vení inaintea Congresului.

Marele cancelaru alu imperiului germanu a disu aceste, a mai disu-o asemenea si guvernulu Austro-Magiaru in ambele parlamente din Vien'a si din Pest'a. Prin urmare nu suntemu in dreptu, d-loru, d'a crede, si-aru fi a ne insiela, déca v'amu spune ca cererea nóstra d'a fi recunoscuta independintia nóstra, precum si celelalte cestiuni, au se se hotáresca altfeliu si aiure de cátu la més'a verde a Congresului. Cu tóte acestea ministrulu uneia din puteri, si din cele mai simpatice nóue, ne-a disu, ca independintia nóstra dupa opiniunea sa este recunoscuta de faptu. Si ca fia-care putere isi are in sine convictiunea facuta ca independintia nóstra nu póte se fia de cátu recunoscuta de intréga Europa.

Ne-a mai disu éراسi ca isi are convictiunea facuta, cumca noi vomu avé la Congresu unu representante alu intereselor nóstre; in ce modu inse, si in ce calitate, acésta nu ne-o puté spune.

Ve mai potu asigura ca asemenea promisiune o avemu si de la Rusi'a; déru tóte acestea, d-loru, in modu oficiale, in modu indicatoriu séu indrituitoriu nu se voru hotári de cátu atunci candu marele puteri voru fi intrunite in giurulu mesei verde! Si acum ca incheiu me resumu a ve declara inca odata ca politica nóstra este si va fi aceia a parintiloru nostri, politica romanésca, politica care este intemeiata pe binele, interesulu si marirea natiunei romane.

Acestu programu nu este exclusivu alu nostru, ci este programulu tuturoru. In cestiunile mari nu diferimu de d-vóstra; ba din contra, credemu ca ori-cine a trecut la cárm'a trebiloru statului, ca ori-cine va mai trece, n'a facutu si nu va face altfeliu de cátu ceea ce amu facutu noi; ceia ce amu facutu si facemu amu facutu-o nu pentru a sta pe aceste banci ci pentru interesulu tieriei. Toti avemu acelasi scopu, déru prudenti'a reclama se fimu rezervati si se alegemu momentulu oportunu pentru fia-care cestiune! Ceia ce inca odata sunt datoriu a ve declara in modu categoricu este ca, in privintia intereselor nóstre, in privintia institutiuniloru si drepturiloru nóstre, nu noi vomu transige. (Aplause).

Sciri diverse.

(Iustificatu — dupa móрте). La notiti'a din nr. trec. asupra oprirei manualului d. prof. Moldovanu, adaugemu, ca manualulu respectivu s'a petrecutu de totu inainte de acést'a cu vre-o trei ani, in cátu dela 1875 incependu nu se mai afla nice unu exemplariu. Cu tóte aceste inaltulu Ministeriu reg. de instructiune publica cu decretulu seu din 16 Februariu Nr. 32096 opresce manualulu din tóte scólele poporali romane, dicundu, că tóta directiunea lui este contraria stárii faprice a lucruriloru in Ungari'a. — Curiosu póte fi mersulu lucruriloru in lumea acést'a! Vre-o 5—6 ani, cátu a traitu manualulu acél'a, n'a fostu periculosu pentru imperati'a unguresca, nu l'a opritu nime, ci-lu opresce acumu dupa ce a moritu de multu. De decorári dupa móрте am mai auditu; dara cá cineva se fia fostu justificatu dupa móрте, acumu audimu antaiu. — Altmintre prin procedur'a severa a regimului suntemu redus la lipsa mare de manuale scolastece in ramulu istoricu si geograficu; si zelulu denunciatorulu totu nu se

stempera. Dinsii se apuca acumu si de morti. Nu va trece multu si-i vomu vedé atacandu si cártile nóstre cele beserecesci. Si vedeti, pentru acést'a nu le-amu poté face nice una imputare; de óra-ce in cártile nóstre cele beserecesci fórte adese-ori se repetiesce invetiatur'a, că toti ómenii sunt fiii unui si aceluasi parinte, prin urmare frati cu drepturi egali, — care lucru dupa modulu de cugetare alu domnielorlu sale, aici in Ungari'a, se contrarieza cu ide'a statului magiaru. („Societatea romana de lectura dein Clusiu“), numita mai de comune „casin'a rom.“, o compunu esta-di vre 24 membri, d'intre cari, in sensulu statuteloru aprobate de regimu inca pre la 1865, cei locuitori in Clusiu solvescu pentru scopurile societatei pe anu 6 fl., éra cei esterni 3 fl. v. a. Scopulu prefriptu e: societatea despune de una biblioteca statória din circa 180 cárti, mai tóte romane; prenumera la tóte diariiele rom. ciscarpatine si câte la 3—4 romane transcarpatine cumu si straine germane si magiare; posiede unu capitalu de 950 fl. parte in obligatiuni de statu si private, parte depusi in cass'a ajutatória din locu. Capitalulu acést'a se aduná mai vertosu din tacele catoru-va membri fundatori. De localitate desei societáti atátu protopopii greco-cat. precedenti ai Clusului, pr. rev. dd. canonici Ioane F. Negritiu si repausatu Ioane Pamfilie, cátu si celu actualu, rev. d. Gabriele Popu, benevoira a cede gratis un'a din cele diece chilie ale spatiósei case parochiali, edificate de nemoritoriulu episcopu Ioane Bobu cá se sierbésca totu-odata de cortelu episcopiloru Fagarasiului, candu acesti-a voru avé se venia la diet'a transilvana. Localulu „casinei rom.“ e loculu de intruniri romane in acésta urbe. Alte societáti culturali romane in Clusiu sunt: „Societatea de lectura „Iulia“ a junimei rom. de la universitatea din Clusiu,“ aprobata din partea locuriloru mai inalte in 1876; are una bibliotecsióra inceputória, capitalu de 400 fl., membri estu tempu 36; „Societatea de lectura a tenerimei rom. de la gimnasiulu romano-cat. din Clusiu“, recunoscuta de autoritátile gimn., numerandu la vre 60 membri, cari se folosescu cu zelu si diligentia de bibliotec'a lor compusa din vre 200 volume, in preponderantia cárti rom.; in fine „Reuniunea sodaliloru rom. din Clusiu“, aprobata de inaltulu ministeriu in 1875, avendu asisidere unu inceputu de biblioteca propria, capitalu de 120 fl., si 45 membri fundatori si ordinari. Tóte patru tendu, precumu aieptaramu, la dadacirea socialitátei si inaintarea culturei romane.

Conversatiuni national-economice.

Schitie din sciinti'a foresteriala.

(Dedicate fostiloru mei colegi si amici romani dela academia.)
(Urmare).

A dou'a metoda se aplica numai la frundiarie, fiindu-cá numai aceste reproducu si odraslesc.

Procedur'a e urmátória:

1. Se netediescu dupa taiarea definitiva a trupinei butucii remasi, spre a asigura vindecarea si odraslire ulterioara. Odraslitur'a reproducu se iá din perioada in perioada. Acestu modu se numesce reintinerire prin odraslire, si se mai usiteza anca la padurile inferioari.

2. Dara trupin'a se taia respective capiteza la o inaltime mai mare cá dela radecina, — buna-ora cá la salci — reproducerea se se intemple in giurulu periferiei de taiatura, si acést'a se repeteza periodice, atunci acestu modu se numesce reintinerire prin capitare.

3. Osiea principala a lemnului (trupin'a) póte remané intrega si numai ramurile se iáu (curatia) spre a fi éra reproducu.

Camu aceste erau caile principali, pre cari se ascurá in tempurile anteriore reintinerirea naturala a paduriloru, de si chiaru si atunci nu se potea ajunge scopulu tocma fóra nici-unu ajutoriu artificiosu. Se marginea, inse mai multu asupra reimpadurarii golatiuniloru, a-rare-ori asupra ajutorarei posterescentiei naturali, spre ce exploatarea neregulata, multimea selbatetiuniloru, pasiunile latite, pretiurile inferioari de lemne nici nu poteau incuragia. Dupa introducerea unei esploatari mai regulate, mai alesu in apropiarea metalurgieloru (topitorieloru de metale), unde se cerea o cantitate anumita de lemne, s'a aplicatu mai tu de a dinsulu reintinerirea artificiosa, adeca spre implerea lacunelor si goluriloru din taiaturile tinere, unde posterescenti'a naturala ori a remasu de totu afara, ori nu s'au aratat in cantitate suficienta. Acestu modu de cultura castigá o intrebuintiare mai estensiva cu exploatarea paduriloru prin taiare totala, care se introduce in unele parti a le Germaniei pentru rentinerie abietelui (abies excelsa dC), pentru delaturarea daunelorlu din tempestati si spre ascurarea unei esploatari regulate si succesive anuali. La inceputu s'a asteptatu resemnarea acestoru taiaturi desierte, ce nu s'a plinitu si asiá fu necesariu a se luá refugiu la impadurarea artificiosa a acestoru taiaturi, prin ce-in acestu casu — reintinerirea naturala s'a delaturatu cu totulu de cea artificiosa. — Acést'a s'a intemplatu mai tardiu si la alte specii de lemne, la cari o reintinerire naturala prin taiaturi de sementia adeseori nu ducea la scopulu doritu. Astadi prasirea (reintinerirea) artificiosa a paduriloru nu se restringe numai la acele casuri, unde reintinerirea naturala e imposibila, precumu la reimpadurarii goluriloru si lacuniloru din taiaturi, sau la schimbarea unei specii de padure intr'alt'a etc.; ea si-a elupatu o pusetiune multu mai independente si substitueza pre cea naturale in fórte multe casuri cu profite precumpenitorie.

De altmintrea fia-care dintre aceste doué moduri de prasire sau reintinerire are daunele si folósele sale; de-aceea e consultu a le cumpeni si numai dupa aceea a se decide pentru unulu dintrensii.

Pre candu reintinerirea naturala adese-ori se póte plini cu spese bagatele, prasirea artificiosa pretende dela inceputu unu capitalu gat'a de sementia sau plante si de poteri productive.

Dara acésta suferé o desvoltare mai normala a paduriloru, atátu in privintia etatii arboriloru, cátu si a unei impartiri egali a spaciului, prin urmare si a creşcerei si desvoltarii masei de lemn. Sunt inse casuri, candu un'a dintre ambele metode e imposibila, sau celu pucinu nerecomandabila. Asia modulu de reintinerire naturala nu se póte aplicá la impadurarii locuriloru desierte si nu e de recomandatu la o esploatare stricta succesiva-anuala; celu artificiosu e imposibilu la padurile inferioari in genere si la padurile compuse in parte, nerecomandabilu pre locuri stancóse si pietróse, unde posterescenti'a e fórte espusa si numai sub scutulu arboriloru mamali se potu intári si desvolta.

Cu tóte aceste, daca privimu frumósele rezultate, obtinute de barbatii progresului; daca consideramu usiurarea cea mare ce concede acestu modu tuturoru operatiuniloru: tasatorice, tehnice, ingrigirii, scutirei si intrebuintiarei paduriloru, trebue se-i recunóscemu rangulu preponderante ce are se ocupe in silvicultura si cu atátu mai tare, cu cât midiloele lucrative si spesele materiali se reducu pre di ce merge la unu minimu imbucuratori.

Impadurarii artificiosa se intempla in dóue moduri: prin semenare si prin sadire (plantare). Sementi'a necesaria se afla in magazinele oficialoru foresteriali; in casulu contrariu se procura dela estinsele negutiarii de sementia; éra plantutiele de saditu se aducu din gradinele de arbori, unde se crescu si cultiveza pana la unu tempu anumitu (2, 3, 4, 5 ani 10).*)

In privintia semenarei destingemu: semenatura plina sau lata, daca sementi'a se imprascia incátu numai se póte egalu preste tóta suprafaci'a de cultura; semenatura lineala, vergata, (canalosa) sau bresdósa, daca sementi'a se semena in linie (vergi, bresde) paralele, éra intrespaciile remanu nesemenate; semenatura stratos, daca sementi'a se semena in locuri rotunde sau patrate, aceste-su impartite egalu preste tóta suprafaci'a de cultura; in semenatura de cuibu, daca locurile de semenatu sunt mai mici si ceva afundate; in semenatura punctata, daca sementi'a se pune una câte una cu man'a.

Plantarea se efectueza cu plantisióre esite din simburi si cu odrasle care au déjà radecini, sau cu parti de ale arboriloru, cari s'au inradecinat intr'unu modu artificiosu, sau prin bucati de trupine si de ramuri, fara de radecina, precumu: implantarea la lemnele moi. Déca plantisiórele sunt numai dupa mesur'a ochiloru impartite pre suprafaci'a de cultivatu, atunci plantarea se chiama neregulata (nesimetrica); in casulu contrariu regulata (simetrica); dupa cumu se pune intr'unu cuibu numai o planta sau mai multe, se numesce: plantare singuratica sau plantare in buchetu.

Desi la inceputu economii de foresteria se feriau incátu numai se poté, de aceste reforme, si candu era necesitati a le aplicá, intrebuintiau mai totudeuna reintinerirea prin semenare; totusi in tempurile mai noue si acést'a shéla s'a invinsu, mai alesu prin respectabilile succese ale lui Heyer, Cotta etc. cari sadira desierturi intregi de nasipu volante cu pini (pinus silvestris L.).

Frumosulu aventu ce luá sciinti'a foresteriala de-unu seclu incóce, se póte multiumi in genere redicarei si inaintarei sciintieloru naturali si reali si in specie scóleloru si academiiloru, infintiate prim'a data in Germani'a pre la alu trei-lea patrariu alu secului trecut si pre la inceputulu secului presente, precumu: in Tarand, Aschaffenburg, Carlsruhe, Giessen etc.**)

(Va urma.)

*) Cu cátu sunt mai tinere, cu atát'a se prindu mai usioru si cu atát'a e mai lesne si mai cu spóriu procedur'a plantarei.

**) Cele mai vechi academii foresteriali din Austro-Ungari'a suntu cea din Schemnitz si Mariabrunn, ultim'a stramutata de presente la Vien'a. Ambe fundate pre la fin'a patrariului primu alu secului presente.

Pretiurile cerealielor

si altoru obiecte de tráiu au fostu la

8 Martiu in Sibiiu:

Grân, dupa cualitati	1	hectolitru	fl. 8.80—9.80
Grân, amestecat	1	„	„ 7.60—8.40
Secara	1	„	„ 6.30—6.70
Papusiou	1	„	„ 6.40—7.—
Ordiu	1	„	„ 5.50
Ovesu	1	„	„ 3.10—3.50
Cartofi	1	„	„ 2.50—3.—
Mazare	1	„	„ 12.—
Linte	1	„	„ 15.00
Fasole	1	„	„ 8.—
Lardu (slanina)	50	Kilogram.	„ 35.00
Untura (unsóre topita)	50	„	„ 30.00
Carne de vita	1	„	„ —36
Oua 10 de			„ —30

Cursulu monetelor in val. austr.

Vienna, 8 Martiu.

Galbinii imperat. de aur	fl.	5.59 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.49 „
Imperialu rusescu	„	9.76 „
Moneta germana de 20 marce	„	11.71 „
Sovereigns englesi	„	11.95 „
Lira turcsca	„	10.88 „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	104.80 „

Anunciu.

Se cauta o educatóre romana sau pricepatore de limba romana langa doué fetitie la o familia intr'unu opidu din Selagiu.

Doritoarele de a se aplicá sunt rogare se se puna in contielegere asupr'a conditiuniloru cu dlu P. Cosma, advocatu in Sibiiu, strada Cisanidiei Nro. 20.